

Az 1907-es felkelés hazai és külföldi visszhangja

A századunk elején lezajlott parasztfelkelés társadalmi visszhangjáról sok tanulmány jelent meg napjainkig. Nem marad kiaknázatlanul semmilyen forrás, feldolgozásra kerültek a helyi levéltári anyagok, a diplomáciai irattárak, napilapok, visszaemlékezések, s a megjelent dolgozatok részletekig menően elemzik e parasztfelkelés hatását a többi társadalmi osztályra. Egy nemrég megjelent munka 1907 nyugat-európai és észak-amerikai korabeli sajtótükröződését elemzi.

A feldolgozások arról tanúskodnak, hogy a felkelés olyan társadalmi visszhangot váltott ki, amelyhez hasonlót azelőtt ritkán jegyzett fel a történetírás.

Mi volt ennek az oka? Miért fordultak érdeklődéssel mind az uralkodó osztályok, mind a haladó erők több országból az itteni események felé?

A nemzeti államok kialakításáért folyó harcokban alapvető feladatként a politikai egység, függetlenség, szuverenitás megteremtése és biztosítása jelentkezett. Az egység érdekében a legtöbb helyen a demokratikus átalakulást szolgáló reformok, melyeknek ugyancsak az egész társadalom érdekeit kellett volna szolgálniuk, félmegoldásosan születtek. Így tulajdonképpen polgári szabadságról, választójogról és nem utolsósorban földbirtok-tulajdonról szinte kizárólag csak az uralkodó osztályok és a parasztság vagyonosabb rétege esetében beszélhetünk azokban az országokban, melyek a fenti folyamaton ebben az időben estek át. Ezeknek az államoknak a társadalmi sok megoldandó feladattal lépett a huszadik századba. De óriásira nőttek e kérdések elintézését akadályozó tényezők is. Érthető hát, hogy az 1907-es parasztfelkelés tanulságai több közép- és kelet-európai állam társadalmát érdekelték.

A fő kérdés, amiért egyes társadalmi osztályok aggodalommal, mások reménykedő bizalommal tekintettek ekkor Románia felé, a korabeli társadalom alapvető gondja, a földbirtok igazságtalan megosztása volt. Ismeretes, hogy a XIX. század második felében végrehajtott jobbágyfelszabadítás és agrárreform Oroszországban, Romániában megszüntette ugyan a hűbéri függőségi viszonyt, földet azonban nem, vagy csak igen keveset adott a parasztságnak. A földműveseknek csak az a része vált kisebb-nagyobb terület tulajdonosává, amely már azelőtt is jobbágyföldet birtokolt. Ezek az agrárreformok érintetlenül meghagyták a átmenették a nagybirtokot a kapitalizmusba, ugyanakkor lehetővé tették további terjeszkedését a kisparaszti birtok rovására. A porosz típusú tőkés mezőgazdaság kibontakozását elősegíteni hivatott birtokrendezések, tagosítási, arányosítási — általában földrendezési — eljárások alkalmával ugyanis igen sok paraszti birtokot nyrbáltak meg. A század végére az említett területeken az adóterhek, az uzsora következtében nem egy család földjének jelentős részét elvesztette. Aprózódott a parasztbirtok az újabb földterületek szerzését alig biztosító évtizedek alatt az örökösödés következtében is. Kialakultak a nincstelen agrárproletariátus tömegei. Ukrajna mezőin, a magyar Alföldön, a Bărăganon a századforduló éveiben sok nincstelen kóborolt, hogy a mezőgazdaságban alkalmazást nyerjen, mert e területek gyengén fejlett ipara nem biztosított számukra munkalehetőséget. Mindez kiélezte az ellentéteket, s alig volt esztendő, amelyben parasztfelkelésről ne esett volna szó a Moszkvától Bécsig, Varsótól Szófiáig terjedő hatalmas, több országot magában foglaló területen. Ezek a parasztfelkelések — amelyek közül legkiemelkedőbb az 1907-es — a társadalmi fejlődés szempontjából nagy jelentőségűek, jól lehet egyes területeken szórványosak és kisméretűek voltak. Napirendre tűzték az agrárreformok felülvizsgálásának, a nincstelen tömegek földhözjuttatásának kérdését. Nemcsak a munkásosztály pártjai foglalkoztak ezzel a kérdéssel, hanem egyes polgári pártok haladó képviselői is. A közvélemény nyomására kénytelenek voltak napirendre tűzni ezt a kérdést az uralkodó osztályok érdekeit képviselő burzsoáföldesúri parlamentek is, s akarva, nem akarva olyan reformokat is hoztak, amelyek hivatta voltak a tömegek mozgalmát látszatengedményekkel leszerelni.

De nem szabad elfelednünk, hogy 1907 nemcsak a földbirtok-megosztás kérdésének módosítását vetette fel. Kaszárt fogott a román paraszt a tömegeket lenéző, megvető úri magatartás, az uralkodó osztály dőzsölő életmódja, a súlyos adók, a növekvő nyomor okozói ellen is. S melyik szomszédos ország társadalmára nem

volt ez jellemző, kisebb-nagyobb mértékben? Magyarországon, Oroszországban, Bulgáriában a tömegek elégedetlenségének okai hasonlóak. A XIX. századnak, a kapitalizmus uralkodó időszakának öröksége, a munka és a tőke közötti kiéleződött ellentét elszánt osztályharcok színterévé alakította ezeket az országokat.

Érthető tehát, hogy ezekben az országokban felfigyeltek 1907-re, hiszen a romániai parasztság megmozdulása Európa legjelentősebb eseménye volt az oroszországi 1905–1907 közötti népi polgári demokratikus forradalom után.

Milyen méretű volt ez az érdeklődés? Kimerült az újságok híradásaiban, az abban az időben divatos névtelen brosúrirodalomban?

A híradástechnika gyors fejlődése a tizenkilencedik század második felében s a napi híreket közlő és kommentáló sajtó tömeges méretű megjelenése a XX. század elején a társadalmi közvélemény robbanásszerű kiszélesedését hozta magával, olyan korban, amelyben — mint láttuk — a különféle ellentétek kiéleződtek. A haladó erők irányította s a tömegek óhajának, akaratának megfelelő felfogás aktivizálódott, és arra törekedett, hogy hatást gyakoroljon az uralkodó osztályok magatartására, az állampolitikára.

A közvélemény mérlegre tett minden eredményt és fogyatékoságot gazdasági, társadalmi, politikai téren, és azon fáradozott, hogy kiküszöbölje a folyton mélyülő ellentéteket, eltörölje a visszasságokat. Ebben kétségtelenül a kibontakozó forradalmi munkásmozgalom hatását kell felismernünk. A közvélemény formálói, okulva más népek harcaiból, arra törekedtek — s ezt fontos leszögeznünk —, hogy első sorban saját országukban javítsanak a fonák helyzeten, itt vigyék előre a társadalmat.

A korabeli jelentős események nem egyszerűen tudomásul veendő hírek voltak csupán; közvéleménnyé alakultak át, s mint megfontolandó kérdést tárgyalták az irodalomban, a parlamentben, a sajtótermékek hasábjain, a történetírásban. Így vonult be 1907 hatása a szomszédos népek történelmi hagyományába is.

Írásunkban ezt a kérdést kívánjuk vizsgálni. Nem a felkeléssel kapcsolatos elítélő vagy rokonszenvező kijelentések tömege érdekel tehát bennünket — noha ez sem lebecsülendő —, hanem a történelmi jelentőségű példán tanuló, társadalmi előmenetelt óhajtó s ezért harcoló közvéleményt vagy az ezt irányítani szándékozó törekvést kívánjuk elemezni. Utalni akarunk arra, hogy milyen elhatározásokat váltott ki és milyen intézkedéseket szült Romániában 1907, s milyen gondolatokat ébresztett a szomszédos országok haladó erőiben.

A romániai haladó sajtó zöme helyesen itéli meg a felkelés okát s az elégedetlenség megszüntetésének módzatait. Általában radikális földreformot javasolnak. Ezt látja helyesnek, szükségszerűnek a parasztság küzdelmével rokonszenvező közvélemény is. Nicolae Titulescu 1907 tavaszán többek között ezeket mondja a parasztok előtt tartott egyik beszédében: „Az első kérdés, melynek kormányainkat foglalkoztatnia kell, az a föld, amelyre nektek szükségetek van. Milyen eszközökkel juthat a paraszt a léte fenntartásához szükséges földhöz; milyen módon tarthatja meg a megszerzett földet, hogy az ne essék szét meg nem szánható apró részecskékké; milyen módon biztosítható az, hogy a megszerzett föld örökké az övé maradjon, hogy azt az uzorás és kizsákmányoló el ne vehesse tőle. Íme, e három pont köré sűrítődik a parasztok földhözjuttatásának kérdése.”

A földkérdés azonnali megoldását hirdeti Nicolae Iorga történész is sorozatos újságcikkeiben, melyeket ebben az időben írt az uralkodó osztály véleményének irányítása és a kialakult közvélemény erősítése érdekében. A. D. Xenopol tanár és történész így ír ebben az időben: „Az összes kormányok, melyek uralmon voltak 1864-től, csak alkalmoszerűen foglalkoztak a parasztkérdéssel, s anélkül, hogy keresték volna törvényekkel való végleges megoldását a paraszt helyzetének megjavítása érdekében.”

Köteteket tesznek ki a haladó erők megállapításai, javaslatai a parasztság nehéz sorsának enyhítése ügyében. Mint a közvélemény részének kétségtelenül hatniuk kellett. Egyébként az események tragikus fordulata következtében, és a közéletben jelentős szerepet játszó írók, tudósok, mint Victor Babeş, Mihail Sadoveanu, Emil Racoviţă, C. Dobrogeanu-Gherea, Ion Luca Caragiale, George Coşbuc, Alexandru Vlahuţă, valamint mások hatására, akik a parasztsággal rokonszenvező közvéleményt erősítették írásaikkal, az uralkodó osztályok kormánya kész intézkedéseket hozni, de nem radikális jellegűeket, csupán félmegoldásúkat, amelyekkel egyszerűen csak csökkenteni akarja az elégedetlenség okait — első sorban a földhiányt —, hogy így megakadályozzon újabb nagyméretű megmozdulást. A liberális kormány ugyanis nem akarta megsérteni a nagybirtok területi épségét. Ezért olyan megoldáshoz folyamodott, amely a nagybirtok régi hatalmát nem csorbítja, de ideiglenesen tompítja a parasztok földéhségét.

1908. április 4-én törvényt hoztak a Casa Rurală (Falusi Pénztár) nevű pénzügyintézet létesítésére. Ennek a pénzügyintézetnek az volt a fő feladata, hogy földet vásároljon, és 5 hektáros parcellákra felosztva eladja a parasztnak. A hitelintézet a parasztnak földvásárlására 5%-os kamattal hitelt folyósított. Maga az állam is foglalkozott ilyen földvásárlással és -eladással. Ez némileg hozzá is járult a paraszti földek növeléséhez, a földínséget azonban mégsem enyhítette, ugyanis csak a már földdel rendelkező vagyonosabb parasztnak voltak képesek a vételár kötelező 15%-át azonnal kifizetni. Ily módon a Casa Rurală és maga az állam is elsősorban a vagyonos parasztnak földínségének kielégítését biztosította. Az intézmény jó üzletül szolgált a részvényeseknek és azoknak, akik a pénzügyintézetet vezették (50%-ban az állam, 50%-ban magántőkéségek jegyezték a részvényeket). Az évi nyereség 70%-át a részvényesek között osztották szét, 30%-át pedig a tartalék-alapra fordították.

Azzal a céllal, hogy enyhítsenek a földesúri föld megművelésére szoruló parasztnak terhein, fokozottabban kezdték támogatni az 1891-ben létesített földbérletet elősegítő hitelintézetek tevékenységét. Így lehetőség mutatkozott arra, hogy kiküszöböljék a bérletdíjakat felhajtó nagybérlet közbejöttét a birtokos és a parasztnak közötti nagyon egyenlőtlen vásárlásban. A romániai gazdasági és társadalmi fejlődést szemmel tartó *Magyar Gazdák Szemléje* című lap egy akkori számában erre vonatkozóan a következőket olvashatjuk: „A bérlet által kihasznált parasztság mindinkább arra törekedett, s ma is arra törekszik, hogy a köztetítőt kizárja, s e célt szolgálják a bérletszövetkezetek.“ Ebben az értelemben haladó szerepet játszottak a szövetkezetek, de ugyanakkor az uralkodó osztály kezében kiváló eszköznél is bizonyultak a felkelések megakadályozására. A romániai földbirtokviszonyokat kiválóan ismerő magyar gazdasági szakember, Barabás Endre írja: „... a szövetkezeti alakulatok fejlődése és az agrárreform-törvények hatása valószínűleg jó hosszú időre biztosítja Románia nyugodt és békés fejlődését.“ Barabás örömmel állapítja meg, hogy a román kormány felismerte a szövetkezeti eszme e fontosságát, s maga karolja föl a kezdeményezést: „Romániában — írja tovább — az okvetlenül szükséges agrárreformokat forradalmi úton kényszerítették ki. De még így is szerencsésnek érezheti magát, mert oly szerencsés kézzel alkottattak meg a reformokat, hogy azok az elégedetlenkedő népet is megnyugtatták, s a nagybirtok tulajdonosaiban sem idéztek elő reakciót.“

Ez a demokratikus földreform elodázására jól bevált bérletszövetkezeti rendszer lassan fejlődött. 1908-ban még csak 172 szövetkezet működött 23 336 szövetkezeti taggal, 133 000 hektár területet béreltek, és 3 620 000 lej évi bért fizettek. 1910-ben 308 szövetkezet létezett 47 448 taggal. A szövetkezetek ekkor 209 646 hektárt béreltek, és 1 897 660 lej évi bért fizettek.

Ezek és más hasonló jellegű intézkedések nem a lényegét érintették. A román kormány tehát — noha erős közvéleménnyel állt szemben — nem sietett megoldani a parasztkérdést a korszellemnek megfelelően. Mindent megtett, hogy a nagybirtok épségét fenntarthassa.

A romániai parasztság forradalmi harcával rokonszenvező közvélemény alakul ki Erdélyben is nem sokkal az első hírek vétele után. Noha ennek kialakításában is részt vesznek a haladó írók, tanárok, költők, közéleti személyiségek, munkájuk döntő jelentőségű szerepéről ebben a kérdésben nem beszélhetünk, mert a szolidaritás természetesen jelentkezett a hasonló helyzetben élő erdélyi román tömegek, valamint a magyar és más nemzetiségű parasztság soraiban is. A haladó közvéleményt irányító tevékenységükben nem a parasztnak felé fordulnak, hanem a tömegek és az uralkodó osztály álláspontja között tévelygő erők felé. Általában a sajtó véleménye eléggé egyöntetű abban, hogy le kell vonni a felkelés tanulságait. Nem beszélhetünk azonban a levont tanulságok egyöntetűségéről. Ebben a kérdésben felszínre kerülnek az osztályérdekek.

Az erdélyi nagybirtokosság érdekeit képviselő *Ellenzék* szerint érélyes intézkedéseket kell hozni, amíg a bajok el nem hatalmasodnak. „A romániai parasztlázadásnak sok momentuma intő például szolgálhat — írja a lap — a mi szociális helyzetünkre. Az a szabad kéz, amellyel nálunk az izgatók dolgoznak, előbb-utóbb nem fog jóra vezetni... Példákat azért vetítenek elénk az események, hogy okuljunk rajtuk. Tehát okuljanak, akiket illet.“

Az *Erdélyi Gazda* aratógépek és más mezőgazdasági eszközök beszerzését javasolja: „Tekintse ezután a gazda gépjét barátjának, mivel ez nem fog sztrájkolni, és nem hallgat a lelketlen izgatókra.“ A nagybirtokosság nem hajlandó tehát engedelményekre — hisz az említett lap az ő érdekeit szolgálja. Erőszakot, csendőrséget és bíróságot javasol a mozgalmak elfojtására. Szerinte ez a hozzájuk csatlakozott felsőklérus szerint is csak az erőszak és a gazdák szervezkedése bírhatja rá a földmunkásokat arra, hogy visszatérjenek oda, „ahol az ő természetes helyük,

akikre utalva vannak, akiknél ősidők óta emberséges bánásmódra találtak, földesuraik mellé“.

A kolozsvári polgári irányzatú *Újság* reformokat sürget: „Oroszországban és Romániában véres forrongásba tört ki a földműves nép elégedetlensége, s a jóindulatú vezető körök belátták, hogy sürgős agrárreformra van szükség. Magyarország szintén agrár állam, s a reformokra nálunk éppoly szükség van, mint szomszédainknál.“ Véleménye szerint csak a reform veheti elejét olyan mérvű mozgalmaknak, amilyenek Romániában bekövetkeztek. A burzsoázia tehát a romániai események hatására reformokat javasol. De tökéletesen egyetért abban a nagybirtokosokkal, hogy egy esetleges felkelés elejét kell venni megfelelő intézkedésekkel. De nem híve e polgárság a terrorintézkedéseknek. „Szó sincs róla — írja a *Nagyvárad* című polgári lap —, helyes és szükséges, hogy gazdaközönségünk nyakán élősködő izgatók káros és veszedelmes garázdálkodása ellen, de nem Tisza István módja szerint, nem úgy, hogy olajat öntsünk a tűzre...“

A mérsékeltébb beállítottságú *Erdélyi Hírlap* a tanulságokat boncolgatva arra a konklúzióra jut, hogy okulniuk kell nemcsak a román, hanem a magyar vezető osztályoknak is. Szerinte a nép műveltségét kell emelni, több munkát és nagyobb keresetet kell biztosítani a népnek, és lehetővé kell tenni a földszerzést ott, ahol ennek útját állja a nagybirtok.

Földreform szükségességét vetik fel a román lapok is. A *Tribuna* 1907. március 27-i számában azonnali intézkedéseket követel, a parasztság földkérdésének végleges megoldását sürgeti Romániában, Erdélyben és Magyarországon is. A *Lupta* című lap ugyancsak a földkérdés radikális megoldásának szükségességét veti fel. Egy esetleges nagyobb parasztfelkelés megakadályozására hozott intézkedéseket bírálva 1907. március 31-i számában így ír: „Köteteket tesznek ki az ilyen intézkedések, ma holnap számuk annyi lesz, mint az elégedetlenkedő parasztoké.“ Az *Adevărul*, az *Erdélyi Munkás* és a *Népszava* munkáslapokkal egyetértésben harca szölit fel a közös ellenség ellen a rabság megszüntetéséért.

A parasztság földigényének kielégítését hangsúlyozzák ebben az időben a publicisták mellett az írók, költők, tanárok, történésírók. Ady Endre, aki ebben az időszakban különösen sokat foglalkozott a parasztkérdéssel, forradalmi megoldását reméli. A költő felismeri az események jelentőségét, amikor ezt írja: „Dózsa György óta igazi parasztlázadás nem volt. Lett volna egynehány, de urak álltak az élére.“ Bízik a máramarosi román parasztság mozgalmának kiszélesedésében, mely felveti majd a parasztság alapvető kérdésének forradalmi megoldását. A román nemzeti függetlenségi mozgalom egyik kiváló vezetője, Vasile Goldiş, aki a földkérdés polgári demokratikus jellegű megoldásának híve, ezzel kapcsolatosan így ír: „Ennek az elvnek vezérelvvé kell válnia nemcsak a régi Romániában, hanem Erdélyben is.“

Magyarországon a földhiány miatti elégedetlenség évente ismétlődő aratósztrájkokban csapódott le, melyeket azonban az uralkodó osztály hatalmi szervei el tudtak fojtani. Csökkentette a feszítő erők kirobbanását a nagymértékű kivándorlás. De a probléma mégis megmaradt. Így az 1907-es romániai parasztfelkelés közvetlenül érintette a magyarországi közvéleményt. Maga az uralkodó osztály érdekeit képviselő újság, az *Alkotmány* szerint a magyarországi parasztság hangulatára vonatkozó „... események megfigyelése éppen nem nyújt biztató adatokat... az elégedetlenség nagyfokú, a nép ingerült. A nemzetközi szocialdemokrata szónokok nyilvános népgyűléseken gyakran idézik fel Dózsa György szellemét.“ A polgári radikális irányzatú *Budapesti Napló* így ír: „Itt is, Romániában is forr a vére és ököibe gyűrődik a keze a parasztságnak mindazok miatt, akiről azt hiszi, hogy miattok kell egy arasznyi föld nélkül tengődnie.“ A lap szerint a romániai és magyarországi paraszt helyzete közt az a különbség, hogy Romániában nincs kivándorlás. „Ugyanaz a dühös indulat, amellyel a romániai paraszt csóvát és gyilkot szorít, adja kezébe a magyar parasztnak a vándorbotot“ — írta a lap 1907. március 22-i számában. Szerinte a romániai és magyarországi helyzetre egyaránt érvényes az, hogy „sem Romániában, sem Magyarországon nem használhat sokáig a taktika és szurony. Egyszer csak ott fognak állni egymással szemben: fojtogató és fojtogatott, latifundium és földéhség, uralkodó osztályok és parasztság. Ezt az elmaradhatatlan találkozást másként kell előkészíteni. Demokratikus földbirtokpolitikával.“

Miután a romániai felkelés hatására több helyen mozgolódni kezdett a magyarországi parasztság, s fellendült a nemzetiségi függetlenségi harc is, a válasz a kormány részéről a közvélemény ellenére a következő: megnövelik a csendőrség létszámát, s kiterjesztik hatáskörét, megszavazzák az úgynevezett derestörvényt, mely arra hivatott, hogy megakadályozza, illetve elfojtsa az aratósztrájkokat.

Az a tény, hogy a magyar uralkodó osztályok az 1907-es felkelés tanulságaként nem siettek valamelyes földreform életbeléptetésére, sőt megtorló és szigorító

intézkedéseket vezettek be, nem a népi tömegek és haladó erők akcióképes közvéleményének hiányára mutat, hanem arra a valóságtól, a tömegektől elszigetelődő helyzetre, amelybe a kormány, a parlament és a vidéki hatalmasságok jutottak.

Oroszországban a cári hatalom szigorú rendeletekben tiltotta meg bármilyen népi mozgalom pozitív kommentálását a sajtóban. S ezt az intézkedést különös gonddal betartotta az 1905—1907-es polgári demokratikus forradalom elfojtása után, mely élesen vetette fel nem csupán a földhiányban szenvedő parasztság helyzete megjavításának, hanem az egész önkényuralmi rendszer megdöntésének a kérdését is. Így az 1907-es romániai felkelésről csupán néhány lap emlékezik meg burkolt formában. Ennek ellenére széles körű közvélemény alakult ki különösen akkor, amikor az orosz hatóságok katonai erőket vonultattak fel a Prut mentén a felkelés kiterjedésének megakadályozása érdekében. 1907 március havában Moszkvában az egyetemi hallgatók tiltakozó gyűlést tartottak a romániai terrorakciók ellen, az újságok pedig sietnek utalni a megoldandó kérdésekre. Ilyen fejtegetések során írja a Kisinevben megjelenő *Basarabia* lap 1907. március 4-én: „A román vezetők éppúgy, mint a mieink, nem akarják megérteni, hogy a parasztot a felkelésre szegénysége és az élet nehézségei kényszerítik.“

Hasonló szellemben fogalmazza meg jelentését a iasi-i orosz konzul, Brunner a bukaresti orosz nagykövetnek. Ebben részletezi a romániai igazságtalan földbirtokmegosztást, s utal arra, hogy a helyzet tarthatatlan. A jelentés egész hangvétele arra enged következtetni, hogy a konzul híve egy újabb földreformnak Romániában és Oroszországban is.

Mint ismeretes, az 1905—1907-es népi polgári demokratikus forradalom elfojtása után a cári hatalom, mit sem törődve a haladó közvéleménnyel, a legdurvább terrorrendszert vezette be.

A szomszédos Bulgária tömegei élénk érdeklődéssel figyelték a romániai eseményeket. Az 1877—1878-as függetlenségi háború kedvező feltételei közepette lezajlott bolgár polgári demokratikus forradalom eredményei nyomán a parasztok mérsékelt pénzellenérték fejében tulajdonba vehették az eltávozó török feudális urak földjeit. Így a bolgár parasztság 1877—1878 után a szántóföldek egynegyedét szerezhette meg. Az elkövetkezendő évtizedekben azonban a városi kereskedő burzsoázia hatalmas területeket vásárolt meg egyrészt a régi földesuraktól, másrészt a földhöz jutott, de eladósodott parasztoktól potom áron, így a század elején 300 000 paraszt a megművelt föld területének csak 60%-át mondhatta magáénak, 1050 polgár és földesúr pedig a fennmaradó 40%-át, ami nyomasztó elégedetlenséget váltott ki.

Ez a magyarázata annak, hogy a parasztság élénk érdeklődéssel figyelte a romániai eseményeket, s maga is felkelésre készült. A romániai *Dimineața* című lap 1907. március 16-i számában a bolgár parasztok erős nyugtalanságáról számol be. Az agrármozgalom fiatal vezetői, valamint a munkásmozgalom élharcosa, Georgi Dimitrov már évekkel azelőtt alapos felvilágosító munkát végeztek a tömegek között, és széles körű közvéleményt alakítottak ki az uralkodó osztályok érdekeit szolgáló kormányok ellen.

Így az 1907-es felkelés erős hatással volt a bolgár tömegekre. Ezt igyekeztek kihasználni a haladó erők, s abban az irányban tevékenykedtek, hogy a kormány vonja le a tanulságokat, és javítsa a parasztság helyzetén. „Vajon a mi dolgaink — írja a *Balkanska Tribuna* 1907. március 14-i számában — nem hasonlítanak-e a romániaiakéihoz. Az, ami szemünk előtt történik szomszédaink háza táján, komoly figyelmeztető. Kormányunk a romániai állapotok felé vezet bennünket. Románia példa kell hogy legyen számunkra.“ Konkrét javaslatot azonban egyetlen polgári újság sem tesz. A földkérdés demokratikus megoldásának szükségességét a munkásmozgalom forradalmi szárnyának vezetői hangoztatták ebben az időben.